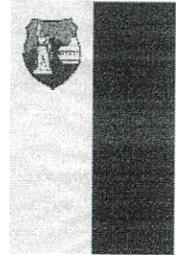

ОПШТИНА ДЕЛЧЕВО

ул. „Светозар Марковиќ“, бр. 1, Делчево
тел: 033/411-550 факс: 033/411 550
e-mail: info@delcevo.gov.mk
www.delcevo.gov.mk

ИЗВЕШТАЈ за реализација на Програмата за социјална заштита на Општина Делчево за 2025 година

I. Појдовна основа на Програмата за социјална заштита на Општина Делчево за 2025 година

Социјалната заштита е регулирана со Законот за социјална заштита, кој дефинира систем на мерки, активности и политики за спречување и надминување на основните социјални ризици на кои е изложен граѓанинот во текот на животот за намалување на сиромаштијата, социјалната исклученост и за јакнење на неговиот капацитет за сопствена заштита. Врз основа на правата од социјалната заштита, а под услови утврдени со Законот за социјална заштита се преземаат мерки преку кои се остварува: социјална превенција, вон- институционална и институционална заштита и парична помош од социјалната заштита. Системот за социјална заштита се остварува преку основање на установи за социјална заштита, центри за социјална работа, социјални установи за институционална и вон-институционална заштита. Центрите за социјална работа се јавни установи, со јавни овластувања, за вршење на работите од социјалната заштита. Тие се одговорни за администрација на социјалните парични надоместоци и обезбедување на социјални услуги. Општините исто така носат програми за задоволување на потребите на граѓаните од областа на социјалната заштита и овие програми треба да бидат во согласност со Националната програма за развој на социјалната заштита. Тие, исто така, во согласност со нивните можности, можат да утврдуваат и други права во областа на социјалната заштита, права во поголем обем од обемот на правата утврдени со Законот за социјална заштита и поповолни услови за нивно остварување, како и други облици на социјална заштита. Согласно Законот за социјална заштита, општините можат да преземаат мерки преку кои ќе остваруваат социјална превенција, вон- институционална заштита (центри за дневно и привремено прифаќање на ранливите групи корисници вклучувајќи ги и жртвите на семејно насилство, центри за давање помош во домашни услови, советувалишта и мали групни домови), институционална заштита (институции за социјална заштита, освен установа за деца и младинци со воспитно – социјални проблеми и установа за деца и младинци со нарушено поведение), како и да утврдуваат и други права во областа на социјалната заштита.

Остварувањето на социјалната заштита во Општина Делчево се заснова пред се на Законот за социјалната заштита, Законот за заштита на децата, Законот за семејство, Националната програма за развој на социјална заштита во РСМ, Програмата за развој на заштитата на децата во

PCM и други закони и подзаконски акти кои се однесуваат на социјалната, детската и здравствената заштита во PCM, како и надлежностите дадени на општините со Законот за локалната самоуправа и Статутот на Општината Делчево, каде се уредени правата на граѓаните од областа на социјалната, детската и здравствената заштита.

Програмата за социјална заштита поблиску ги уредува подрачјата на социјална заштита, специфичните потреби на населението на Општина Делчево и начинот на остварувањето на правото на социјалната заштита.

Програмата го има предвид самиот процес на децентрализација неговата специфичност и сложеност и функциите кои постапно се пренесуваат од централно на локално ниво.

Социјалната заштита во Општина Делчево се реализира во согласност со расположливите финансиски средства.

Програмата предвидува соработка со надлежниот Центар за социјална работа, односно со Министерството за социјална политика, демографија и млади на PCM, приватниот сектор, невладините организации и секако со Советот за социјална заштита на Општина Делчево и Советот за социјална заштита на планскиот регион.

II. Основни акценти при изработката на Извештајот

Извештајот за реализација на Програмата за социјална заштита на Општина Делчево за 2025 година претставува и еден вид родово буџетска анализа на Програмата за социјална заштита на Општина Делчево за 2025 година.

Општината Делчево претендира при донесувањето на Буџетот да го вгради родово одговорниот аспект, и во таа насока општината има донесено Стратегија за родова рамноправност 2023-2026 и Акциски план за нејзино спроведување. **Сепак, во насока на целосно имплементирање на родовиот концепт потребни се дополнителни обуки на административните кадри и општинските советници по однос на родовото прашање, континуиран системски пристап за собирање на податоци на локално ниво кои ќе претставуваат база за изработка на понатамошни извештаи со цел воведување на целосно родово одговорно буџетирање, зголемување на буџетските средства предвидени и наменети за програми и активности со кои би се постигнала родовата рамноправност.**

III. МЕТОДОЛОГИЈА

Краток опис на користената методологија на истражување и буџетска анализа од родова перспектива

Методолошкиот пристап кој е користен при подготовката на Извештајот се однесува на следното:

A. Канцелариско истражување:

- Преглед на законските и подзаконските акти и стратешки документи на национално ниво кои предвидуваат обврски за единиците на локална самоуправа;
- Преглед на интерни акти и стратешки документи, политики и процедури за родова еднаквост и родово одговорно буџетирање донесени од страна на општината;
- Записници од работата на Комисијата за доделување на парична помош

- Родово буџетски анализи во кои се детектирани состојбите со родовата еднаквост и конципирани препораки за подобрување на степенот на вклучување на родовата перспектива во планирањето и буџетирањето на избраните програми

Б. Теренско истражување

- Во рамките на теренското истражување организирани се средби/интервјуа со:
 - Контакт лицата номинирани од општините
 - Координатор/ките на комисијата за еднакви можности
 - Раководители на сектори/одделенија
 - Интерсекторската група
 - Членови на Советот за социјална заштита на Општина Делчево
 - Членови на НВО

IV. Опис на конкретната политика која се анализира во Извештајот

Предмет на анализа во овој Извештај е Програмата за социјална заштита на Општина Делчево за 2025 година. Во таа насока важно е да се утврди како се донесуваат одлуките за избор на приоритетите за поддршка, кој ќе има бенефит од реализација на активността, како реализацијата на одредени активности ќе го подобри статусот на жените и мажите соодветно, како се определени средствата за реализација, кој ќе ги реализира активностите и соработка на програмата со другите програми и стратегии на локално ниво.

Програмата за социјална заштита на Општина Делчево за 2025 година, бр.09-522/1, Советот на Општина Делчево ја донесе на својата 44 редовна седница, одржана на 26.02.2025 година., објавена во „Службен гласник на Општина Делчево“ и на официјалната интернет страница на општината www.delcevo.gov.mk.

Како посебни области на делување, Програмата за социјална заштита на Општина Делчево за 2025 година ги наведува следните области:

1. Социјална заштита на стари лица

2. Деца и младинци во социјален ризик и ризик од зависности

3. Социјална заштита на лица со посебни потреби

4. Социјална заштита на социјално-загрозени семејства

5. Општинско корисна работа

6. Воведување на социјални услуги

V. Опфат, корисници, чинители

Социјалната политика е еден од клучните сегменти преку кој се покажува сензитивноста на државата и локалната заедница кон специфичните потреби на граѓаните. Низ неа се исполнуваат елементарните потреби, но, воедно, се создава и амбиент за излез, односно надминување на постојната состојба во која се наоѓа граѓанинот.

Поврзувањето на прашањето на родова еднаквост и вклученоста на родовите перспективи во главните текови на животот во локалните заедници претставува многу важен сегмент во остварувањето на социјалните права и различните потреби на жените и мажите.

Како корисници на социјалната заштита се наведени:

- стари и изнемоштени лица кои од било кои причини живеат сами,
- лица со попреченост,
- невработени лица кои тешко наоѓаат работа (ОКР и јавни работи),
- лица и семејства кои се нашле во состојба на материјална загрозеност,

- тешко болни лица и приматели на терапија кои не се во можност финансиски да ги покријат трошоците за лекување,
- поединец или семејство кое се нашло во положба на природна непогода (земјотрес, поплава пожар);
- лица корисници на минимална социјална помош;
- еднократна парична помош за новороденчиња,
- паричен подарок за секое прваче во учебната 2025,

Реализацијата на посебните видови на социјална заштита во самата програма е поделена на шест дела:

1. Социјална заштита на стари и изнемоштени лица

Во Програмата за социјална заштита за 2025 година е предвидено грижата за старите лица во нашата општина да се спроведува преку социјалната услуга за нега и грижа за стари и изнемоштени лица, во соработка со образовните, социјалните, здравствените институции и пред се со здруженијата на граѓани и други даватели на социјални услуги кои се сертифицираат за таа услуга. Овие активности се одвиваат и изминатите години но со помал буџет и со одреден рок на реализација, и не во целосно организирана форма како што е проектот за развој на социјалните услуги од МТСП. Во Општина Делчево за овој вид на услуга лиценца добија ЗГ Бравура кооператива и ОО на Црвен крст, при што опслужуваат околу 82 лица од кои 48 се мажи и 34 жени. Општина Делчево превзема мерки и активности за пружање на помош и нега на старите и изнемоштените лица во домашни услови, преку тимови на невработени лица кои имаат сертификат за пружање на помош и нега во домот. Најмногу активности се реализирани преку учество на невработените лица во Програмата за општинско корисна работа-грижа за стари и изнемоштени лица. Минатата 2025 година во Програмата за ОКР беа ангажирани 5 невработени лица од кои 4 жени и 1 маж, (5 македонци/ки), кои пружаа услуга за нега и грижа во домот на вкупно 25 корисници од кои 18 мажи и 7 жени. Во изградба е првиот приватен дом за стари лица на територијата на Општина Делчево, чиј почетен капацитет ќе биде 35 згрижени лица. Описот за потрошените средства за услугата помош и нега на стари лица ќе биде наведен во делот за Општинско корисна работа од Извештајот.

Во 2024 година отпочнавме со реализација на услугата за далечински мониторинг и дијагностика на пациенти кои не се во можност да ги посетуваат матичните лекари, која услуга продолжи и во 2025 година. Проектот е финансиран од Австриската агенција за развој и соработка а во партнерство на НАЛАС. Во проектот се вклучени 4 матични лекари кои со опремата за далечински мониторинг, овозможуваат следење на здравствената состојба на околу 300 пациенти годишно

2.Деца и младици во социјален ризик и ризик од зависности

Во консултација со стручните служби во општинските училишта утврдено е дека се поголем е бројот на млади од средните па и од основните училишта кои конзумираат дрога и други психоактивни супстанции. На оваа возраст најчесто употребувани супстанции кај младите се марихуана, алкохол и седативи, многу поретко наркотични аналгетици и опијати. Поради тоа кај младите се јавува:

- загрозна сигурност и безбедност
- деца во судир со законот и асоцијално однесување
- запоставени деца(семејна запуштеност, несоодветно воспитување и недоволна грижа за децата)

- опасност по здравствената состојба на децата
- невклученост во образовниот процес
- изложеност на деликвентно однесување
- конфликти во семејството
- ризици по здравјето
- насилство, зависности
- криминогено однесување
- конфликти во семејството.

Со воведување на социјална услуга – советувашиште за млади во социјален ризик и ризик од зависности и нивните семејства превентивно ќе се делува за да се надогради знаењето на младите за штетното влијание на психотропните супстанции како од здравствен аспект така и од законодавен аспект, да се подигне јавната свест кај просветните работници а воедно и кај родителите, за промовирање активности кои би довеле до намалување на процентот на ризик за посегание по психотропни супстанции, а воедно да се даде поддршка на оние млади кои веќе се зависници да посетат соодветни институции за нивната состојба и да се охрабрат родителите кои имаат деца зависници да се обратат за помош во соодветни институции. Во соработка со МВР - одел за превенција, десиминатори од ЦКРМ – ОО Делчево од областа на врснички едукации од зависности од дрога и други психотропни супстанции, психијатар и социјални работници, одржани се неколку предавања и работилници со учениците, нивните родители и вработените во училиштата во Делчево. Присуствувале вкупно 42 ученика од кои 32 женски и 10 машки.

3. Социјална заштита на лица со посебни потреби

Програмата за социјална заштита на Општина Делчево за 2025 година опфаќа мерки и активности за грижа и заштита на лицата со посебни потреби/лицата со попреченост. Целите на овие мерки се гледаат првенствено во:

- Социјална вклученост на лицата со попреченост на пазарот на трудот преку обезбедување стекнување на одредени работни вештини и нивно работно ангажирање со скратено работно време ,
- Зголемување на понудата на социјални услуги согласно потребите на лицата со посебни потреби,
- Обезбедување на лични и образовни асистенти на децата со посебни потреби кои се вклучени во образовниот систем,
- Формирање на дата база на податоци лица со посебни потреби според видот и категоријата на која припаѓаат,
- Обезбедување пристапност на лицата со посебни потреби до јавните институции,
- Подигање на јавната свест на граѓаните за постоењето на посебните потреби на лицата со попреченост преку кампањи и заедничко прославување на датуми и настани.

Со поддршка на NALAS и GIZ а по иницијатива на ЗЕЛС, за прв пат во Општина Делчево се спроведе социјално мапирање на лицата со попреченост, нивните потреби и приоритети. Извештајот од социјалното мапирање е објавен на интернет страната на Општина Делчево www.delcevo.gov.mk.

Според податоците добиени од мапирањето на проблемите на лицата со попреченост, констатирано е дека во Општина Делчево има недостаток и потреба од услугите: лична и персонална асистенција и услугата за рехабилитација и реинтеграција на лицата со попреченост. Овие услуги ќе придонесат за независно и самостојно живеење на лицата со попреченост и нивно активно и рамноправно учество во заедницата и во општеството во целина. Личната асистенција како услуга веќе е овозможена преку лиценциран давател за оваа услуга а тоа ОО на Црвен крст, додека услугата за рехабилитација и реинтеграција на лицата со попреченост е овозможена преку лиценцираниот давател на услуги ЗГ Бравура кооператива.

Во 2024 и 2025 година ЗГ Бравура кооператива во партнерство со Општина Делчево го спроведе проектот: Развој на услугата советуваљшна и советодавно-тераписка работа за жени со попреченост, мајки на ЛПП и др. маргинализирани групи. За развој на претходно наведените социјални услуги, по предлог на Општина Делчево а со Одлука на Владата на РСМ, дел од просториите на страта касарна во Делчево, беа преотстапени на ЗГ Бравура кооператива.

4. Социјална заштита на социјално загроени семејства

Основна цел на оваа активност е општината да им излезе во пресрет финансиски или на друг начин на загроените лица (лица на кои им е потребна хируршка интервенција, тешко болни лица, приматели на терапија, самохрани родители, деца без родители и родителска грижа, семејство кое се нашло во положба на природна непогода, корисници на минимална социјална помош и лица без сретства за егзистенција), кои имаат потреба од социјална заштита, превенција и помош. Паричната помош Општината ја доделува врз основа на постапка уредена во Правилникот за утврдување на критериумите, условите и постапката за доделување на еднократна парична помош.

Активност	Предвидени средства	Потрошени средства	Корисници
Еднократна парична помош за физички лица по основ материјална загроеност, болничко лекување, елементарни непогоди и смртен случај)	790.000 ден.	699.547 ден.	165 од кои 86 жени и 79 мажи

Подетален преглед на исплатена еднократна парична помош од Општината во 2025 година:

Вид на (социјална) помош	Корисници на парична помош од општината			вкупен износ за мажи	вкупен износ за жени	Вкупен износ
	поднесени барања од мажи	поднесени барања од жени	ВКУПНО поднесени барања			
парична помош за материјална загроеност	26	22	48	66300	39200	105500
парична помош за болничко лекување	48	68	116	162000	236000	398000
парична помош за елементарни непогоди	1	1	2	30000	30000	60000

парична помош за смртен случај	4	5	9	68220	67827	136047
одбиени барања	12	8	20	0	0	0
ВКУПНО денари				326520	373027	699547
ВКУПНО поднесени барања	91	104	195			
ВКУПНО Одобрени барања	79	96	175			

4.1.Анализа на потрошените средства за парична помош и обезбедување посебни мерки и услуги за социјална превенција и заштита за одредени категории на лица.

За оваа активност исплатени се вкупно 699.547 денари и тоа 326.5220 денари по барања поднесени од мажи и 373.027 денари поднесени од жени. Оваа парична помош се исплаќа по разни основи и тоа: парична помош за материјална загроеност, за болничко лекување, за елементарни непогоди и за смртен случај во семејството. Одбиени се вкупно 20 барање и тоа 12 барања од мажи и 8 барања од жени, поради веќе извршена исплата по истиот основ во истата година. Барањата за парична помош ги разгледува пет члена Комисија составена од административни службеници во Општината и членови на Советот на општината (3 жени и 2 мажи) и тоа според условите и критериумите наведени во Правилникот за утврдување на критериумите, условите и постапката за доделување на еднократна парична помош („Сл.гласник на Општина Делчево“ бр.1/23, 21/25 и 1/26).(Правилникот е објавен на интернет страницата на Општина Делчево).

5 .Помош на невработени лица кои тешко се снаоѓаат на пазарот на трудот

Активноста за помош на невработените лица се спроведува преку ангажирање на невработените лица во Програмата за општинско корисна работа (ОКР) и Програмата за изведување на јавни работи. Програмите се реализираат преку работно ангажирање на невработените лица евидентирани во Агенцијата за вработување, а кои им припаѓаат на ранливите групи на население, вклучувајќи ги и лицата корисници на право на гарантирана минимална помош (ГМП).

Социјална заштита на невработените лица				Одобрени средства			
Активност	М	Ж	Вкупно	Един.износ (x3 месеци)	М	Ж	Вкупно во ден.
Ангажирани невработени лица во Општинско корисна работа 2025 за грижа на стари лица	1	4	5	13.750x3 41.250 ден.	41.250	165.000	206.250
Ангажирани невработени лица во Општинско корисна работа 2025 за помош во ОЈУДГ и народната кујна	0	2	2	13.750x3 41.250 ден.	0	82.500	82.500
Ангажирани невработени лица во Општинско корисна работа 2025 за мотивација на лицата во Дневниот центар	0	1	1	13.750x3 41.250 ден.	0	41.250	41.250
Ангажирани невработени лица во Општинско корисна работа 2025 за подобрување на негата за лицата во	1	1	2	13.750x3 41.250 ден.	41.250	41.250	82.500

Дневниот центар							
				/		0	
Ангажирани невработени лица по основ изведување на јавни работи	2	0	2		60.000	0	60.000
ВКУПНО:	4	8	12		142.500	330.000	472.500

5.1. Анализа на потрошените средства за Општинско корисна работа и јавни работи за невработените лица

Во Програмата за општинско корисна работа во 2025 година, ангажирани се вкупно 10 невработени лица и тоа за период од 3 месеци (Јануари, Февруари и Март 2025), за следните активности: грижа на стари лица, помош во ОЈУДГ и народната кујна, мотивација на лицата во Дневниот центар и подобрување на негата за лицата во Дневниот центар. За оваа активност исплатени се вкупно **412.500** денари и тоа: 344.750 денари од УНДП и 67.750 денари од Буџет на Општина Делчево. За реализација на Програмата за изведување на јавни работи во 2025 година биле ангажирани 2 лица (мажи), во времетраење од 1 месец, и за истите се потрошени 60.000 денари од Буџетот на Општина Делчево.

6. Детска заштита и стимулативни мерки за ученици

Во областа на детската заштита и стимулативните мерки за ученици Општина Делчево обезбедува парична помош за секое новороденче во Општината, парична помош за прво новороденче и паричен подарок за секое прваче. Постапката за доделување парична помош за секое новороденче е уредена во Правилникот за утврдување на критериумите, условите и постапката за доделување на еднократна парична помош а парична награда за секое прваче е уредена во Правилникот за начинот, условите, критериумите и постапката за доделување на награди и признанија на Општина Делчево.

Табеларен приказ на корисници на стимулативни мерки за деца и ученици во 2025 година:

Корисници на стимулативни мерки за ученици и студенти од општината и детска заштита							
Вид на (социјална) помош	Број на корисници девојчиња	Број на корисници момчиња	ВКУПНО	единечен износ	вкупен износ за девојчиња	вкупен износ за момчиња	Вкупен Износ
Парична помош за првачиња	46	61	107	3000	138.000	183.000	321000
Парична помош за новороденчиња	32	25	57	3000	96.000	75.000	171.000
Парична помош за прво новороденче	0	1	1	10.000	0	10.000	10.000
ВКУПНО	78	87	165		234.000	268.000	502.000
ВКУПНО со персонален данок							593.165

Табеларен приказ на Програмата за социјална заштита за 2025 година, по ставки:

Ред.бр.	Активност	Период на реализација во 2025	Предвидени средства во денари	Исплатени средства во денари
1.	Парична помош и обезбедување на посебни мерки и услуги за социјална превенција и заштита за одредени категории на лица	Континуирано во текот на целата година	780.000	699.547 Буџет на Општина Делчево
2.	Помош на невработени лица кои тешко се снаоѓаат на пазарот на трудот Општинско корисна работа и јавни работи за невработените лица	Од Јануари до Ноември 2025	2.475.000 ден. од кои Општина Делчево обезбедува 434.160 денари	472.500 344.750 УНДП 127.750 Буџет на Општина делчево
3.	Помош и грижа за лица со посебни потреби	Континуирано во текот на целата година	330.000	864.000 од донации НВО
4.	Детска заштита/ ученици (новороденчиња , првачиња, згрижувачки семејства)	Континуирано во текот на целата година	710.000	593.165 Буџет на Општина Делчево
5.	Ученици/предавања, работилници	Од Јануари до Декември 2025	200.000	260.000 од донации НВО
		ВКУПНО:	4.495.000	2.889.212
	Од Буџет на општината	ВКУПНО:	2.124.160	1.420.462

VI. Заклучоци и препораки

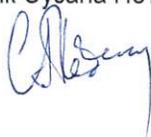
Социјалната заштита е област која бара постојано прилагодување и адаптирање, како на потребите на корисниците, така и кон реалните можности на општината и државата. Системот на социјална заштита како поддршка на граѓаните кои се во социјален ризик треба да обезбеди услуги со кои ќе се овозможи не само ублажување на последиците туку излез од настанатата состојба. Оваа цел може да се постигне преку развиена мрежа на даватели на услуги на централно и на локално ниво, преку активно вклучување на невладините организации. Во делот препораки упатуваме на следното:

- Редовна и континуирана соработка со Центарот за социјална работа и Центарот за вработување во смисла на континуирана размена на податоци , воспоставување на механизми за информирање и изработка на заеднички стратешки документи,
- Децентрализација на социјалната заштита на локално ниво односно политиките од социјална заштита од национално ниво да се делегираат на општините. Со децентрализирана власт ќе им се овозможи поголема одговорност и можност на општините за остварување на социјалната заштита на граѓаните на локално ниво. Имено општините се тие кои се чекор поблиску до реалните проблеми на ранливите категории

граѓани. Сето тоа ќе се постигне со фискална децентрализација која ќе овозможи полесно и директно помагање на граѓаните.

Формирање на сервисни услуги од страна на овластени даватели на услуги , преку делегирани надлежности на невладините организации кои работат на полето на социјалната заштита. Сервисните служби имаат низа предности меѓу кои и директната услуга кон корисниците во нивните домови, што посочува на вонинституционална грижа за ранливите категории граѓани и овозможува нивна поголема интеграција во општеството.

Изработил: Советник Сузана Петровска

ОПШТИНА ДЕЛЧЕВО

Градоначалник

Иван Гоцевски

